

LITERÁRNÍ ŽIVOT

Období mezi květnem 1945 a komunistickým převratem v únoru 1948 nepředstavuje v dějinách české literatury příliš přehledný úsek. Určit jeho hlavní rysy předpokládá (vedle analýzy dobové literární produkce) nastínit i souvislosti politické, obecně kulturní a nezřídka se uchýlit též k úvahám sociálně-psychologického rázu. Právě v této době se těžiště literárního života začalo zřetelně přesouvat z oblasti estetické do sféry politické. Literatura a celá kulturní sféra se v tomto období musela vyrovnávat s centralizací, s regulací trhu a s plánováním výroby i spotřeby, tedy s nastupujícími principy řízení společnosti, které se postupně začínaly prosazovat ve všech oblastech lidské činnosti. Tyto zásady většina společnosti přijímala souhlasně, neboť v nich spatřovala organizační a ekonomický předpoklad úspěšného budování poválečného života. Ve sféře kulturní a umělecké pak byly regulace, plánování a centrální řízení spojovány s úkolem vytvořit silnou a kvalitní národní kulturu. Atmosféra nadšení ze znovunabyté státní samostatnosti i pocity solidarity a sounáležitosti opětovně posílily sklony ke kolektivismu. Propojení všech těchto tendencí zrodilo na jaře 1945 novou situaci, kterou literatura do značné míry spoluvytvářela a na niž také v následujících třech letech ať již pozitivně, s výhradami či odmítavě reagovala. Přes všechny dobově podmíněné trendy si však literární život až do února 1948 uchoval relativně pluralitní a svobodný charakter.